

Ա.Զ.Գ.Ա.Յ.Ի.Ն Ք.Ր.ՈՆ.Ի.Կ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱՐԱՆԻ խմբագրական մարմինը գործին նախնական ծրագրերն են կարգադրություններն աւարտած է և նիւթերու ուսումնասիրութիւնն յանձնած մասնագէտ աշխատակիցներու Մայիսին կը սկսի Ա. հատորին տպագրութիւնը: Բաժանորդագրուիլ փափաքողները խմբագրութեան գիմելու են ալժմէն. Արդեան փողոց, թ. 61. Երևան. 10 բուլլի կանխավճարով:

Հարկ կը տեսնենք անդրադառնալ մեր լեզուի ՈՒՂ.ՂԱԳՐԱԿԱՆ հարցին զոր արծարծեց Երևանի մամուլն անգամ. շեշտածը դուռնաբացութիւններ էին, այսինքն անտեղութիւնները: Հայկական պետութիւնն և Մայր հայրենիքի մէջ գրական դասակարգը գիտակից է այդ շարափոխութեան որ կատարուած ու պարտադրուած է քանի մը ծայրայեղներու կողմէն:

Ոչ նպատակ և ոչ մէկ ուղղութիւն ունի այդ խաթարումը՝ եթէ ոչ պառակտում սերմանել հոգիներուն մէջ որ լեզուի ազդեցութեամբ կը զգան իրենց ցեղակցութիւնն և եղբայրութիւնը: Հայ լուսաւորութեան առաքելներ երկու դար առաջ շարացուցին ունիթոական ազատութիւնը. կը մնայ որ հայ պետութիւնն ալ իր հատուկ մասով որ առաջ վերջ գնէ այդ անտեղի և նորարարական նորութեան և վերադառնալ մարտկան գրին հետ մարտկան ուղղագրութիւնը որ սքանչելի կերտուած մ'է որպէս հետիւնական գանձ. և այսպէս ոչ միայն հայ միտքն է որ պիտի հրճուի, այլ նաեւ լոյրը հայազէտ աշխարհի տարբեր ամենուրեք: Ուղղագրութեան վերանորոգութիւնը պիտի դիւրացնէ ոչ միայն Հանրապետական լեզուական հարցերը այլ նաեւ Երևանի մէջ կազմուած Գիտութիւններու յանձնախումբը՝ որուն պաշտօն արտած է հետազոտել և հաշիւ բառերը՝ որոնք այնուհետեւ ընդհանուր գործածութեան պիտի անցնին պարտադիր հանգամանքով:

ԱՐԳԻ ԳԱՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ կը յառաջէ հայ պետական հրատարակութեան կողմէ: Գովելի ձեռնարկին մէջ ուղղագրութեան վերջն է որ կարծիք կու տայ մեզի: Արդէն լոյս տեսած են Գլխաւորի տաղերն և Պարոնեանի ամբողջական գործը (3 հատոր) աշխատանքով Ալազանի և Կրկնի, որոնք պատրաստած են նաեւ Մեծարեցի երկերու ժողովածուն: Այդ ալ լոյս կը տեսնէ Մայիսին՝ բանաստեղծին մահուան 25ամեակին (Յուլիս 1908-1933): Չոփուրեանի և Թուրքմանի խմբագրութեամբ ալ Ե. Օսեանի երկերու ժողովածուն (մէկ մասը): Ս. Յարութիւնեան կը հրատարակէ Ստեղծութեանց գործերը: Վ. Տերեանի ցարդ լոյս տեսած 4 հատորներուն վրայ պիտի աւելնայ հինգերորդ մը շուրջ 400 անտիպ քերթուածներով: Չարենց պատրաստած է Յ. Թումանեանի երկերուն ամբողջական ժողովածուն (մաս մը ցարդ անտիպ): Կոյնին խմբագրութեամբ լոյս պիտի տեսնեն նաեւ «Ձրոյցները» Յ. Թումանեանի՝ զոր գրի առած է իր դուստրը Կուարդ Թումանեան («Գրական թերթ»էն):

Կ. ԲԱՍՄԱՆԻՆ «Հայկական դրամներ»ու շուրջ հմուտ դասախօսութիւն մ'ըրաւ փետրուար 5ին Սեբեկ Մուրադեան վարժարանին մէջ հոն բազմութեան մը ներկայութեան, հայկական շրջանէն մինչեւ Գաշաձկան հանրապետութեան օրերը:

Հարկ է ըսել թէ նման դասախօսութիւններ իրենց

փրկարար ազդեցութիւնը կը գործեն մեր ժողովուրդին վրայ, վերապրեցնելով քաղաքակրթութեան և փառքի գեղեցիկ օրերը:

Ա.Զ.Գ.Ա.Յ.Ի.Ն.Ք.Ր.ՈՆ.Ի.Կ. - Փարիզի մէջ նորատպ հետաքրքրական տօն մըն էր Mutualitéի մէջ կատարուածը (6 փետր.): Զանազան ազգերու կարգին որոնք իրենց բնիկ տարան ու երգը կը ցուցադրէին՝ երեցաւ հայ խումբն ալ, արեւելեան լայն վարտիներով և ապարոշի ձեւով զգալիներով: «Quotidien» թերթը կը գովէր մեր երգերը կրօնաշունչ և ողբական ցոլքը և պարերուն աշխուժութիւնը:

Ս. ՍԱՀԱԿ ՊԱՐԹԵԻԻ տօնին առթիւ (18 փետր.) Սեբեկ մեր Մուրադեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ յարգանքի հանդէս մը ի պատիւ տեսչի Հ. Սահակ Վ. Տէր Մովսէսեանի: Բարեմաղթական ուղերձներու և զգալիան աշխատութեանց նուիրումէն զատ՝ աշակերտները ի ներկայութեան իրենց ծնողաց և վարժարանին բարեկամներուն՝ մեծ յաջողութեամբ ներկայացուցին «Առաջին անգամ ի Փարիզ» գաւէշը, «Misanthropie» և «L'Avare»ի վերջին արարուածները:

ՈՒՍ. ԵՐԿԱՍ, Ռուսմանիոյ նախկին Նախարարապետը, փետր. 23ին այցելեց Սեբեկ մեր Մուրադեան վարժարանը՝ Սեբեկի նախկին Մարդկային Գեորգ փրկելի հետ: Հայաստան երեւելի Ռուսիոյ պատիւ սիրալիր ընդունելութիւն կատարուեցաւ ուսման ազգ. քայլերը գով և նոյն լեզուով ուղերձով և ոտանաւորով:

Փարիզի Հայ Տեղեանց Միութիւնն ալ ընդունելութիւն մ'ըրաւ Ռուսի և հանդիսաւորապէս անոր նուիրեց այս տարուան իր հաստատած մրցանակը՝ պատկերահամար Հայ մշակութի մասին հրատարակած գիրքը:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՆԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՒՆԻ մէջ, փետր. 25ին տարբուած պարահանդէսի մը առթիւ՝ տեղւոյն քաղաքապետը՝ Տաթ. Ժ. Ռիպոյ գովեստով խօսած է հայոց մասին՝ փրանսահայ դարասոր յարաբերութեան պատմական դրուագներով:

Ռիշլիէօի և Քուլպերի անուններուն հետ յիշած է Անտան հայը որուն անունն կցուած կը մնայ դեռ Rue d'Arménie փողոցի անունը, ինչպէս այդ քաղաքին մէջ առաջին անգամ բացուած առաջին սրճարանը Փաքալին հայուն ձեռքով 1672ին. և տարի մը վերջ, 1673ին, հոն հաստատուած հայկական տպարանը (Ռսկան Վ. ի ձեռքով): Դարունակելով իր գրուածները մինչեւ 1922ի հազարաւոր գաղթականները, չմոռցաւ յիշել Հ. Կ. Խաչի նուրը՝ ֆրանսական վերջին տարիներու աղէտին ի դարման, որով շնորհակալութեամբ փակեց իր խօսքերը:

ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ՓՈՅՐԵՐՈՒ ՈՐԵԱՆՈՅՐԸ (ի Սէն Կլոտիէ) Փարիզի Մուրադեան վարժարանի «Պէշքեթալեան» թատերասրահին մէջ տուաւ (Մարտ 15) սիրուն հանդէս մը երգի, թատրոնի, մարզանքի եւս: Փարիզի ժողովուրդը հրճուեցով տեսաւ հուրէ տարէ իրուած այդ ծաղիկներուն վրայ շնորհ բարոյական կրթութեան, հայ լեզուին և հարտար արուեստներուն:

Կուրազեան կոյս հոգիներու պաշտօնն և դերը սրբան թանկագին է մեր սերունդներուն բարեք դաստիարակութեան: Երանի թէ մեր համայնքներն ըմբռնեն անոր հիմնական կարեւորութիւնը և ըստ այնմ օգնեն նման գեղեցիկ միութիւններու գործին՝ բարոյական և նիւթական նպաստով:

Ա.Զ.Գ.Ա.Յ.Ի.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Ստանկեան Գ. Տորք. — ԱՌԱՋՆՈՐԴ որ կը պարունակէ Բժշկական, Կախական, Առողջապահական, Տնտեսական ծանօթութիւններ, Բժշկական բառարան, օգտակար գիտելիքներ. էջ 63. տպ. Մասիս. Պուրքէշ, 1924:

Արանասեան Յ. Գ. (քաղեց). — Մատենաշար «Գիտութիւն և Գիտելիք»ի. թ. 1) ՊՏՂԱՏՈՒ ԾԱՌԵՐԸ, էջ 32. - թ. 2) ՊԱՏՈՒԱՍՏ ԵՒ ՅՕՏՈՒՄ ՊՏՂԱՏՈՒ ԾԱՌԵՐՈՒ, էջ 55. տպ. Ֆրուստատ. 1931:

Պոտոլեան Հ. Մ. — ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՒՍԻՆ. պատմութիւններ (հունգարերէն. Voros Hold, elbeszélések) էջ 136. տպ. Ֆրուստատ - Սեփուրգ. 1931:

Ալիկեան Հ. Կերես. — ԳԱՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԸ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՄԻԹԱՐԵԱՆ ԳՊՐՈՅՐ. Ազգ. մատենադարան. հտ. ՃԼԳ. Արտատպ. նոր խմբագրութեամբ «Հանդէս Ամսօրեայ»է 1932 թիւ 1-2 և 5-6. էջ 387: 365-387 գրքին համառոտութիւնը գերմաներէն: Գին՝ 4 Զուրկ ֆր. Վիեննա, Միլիթ. տպ. 1932: — ԵՂԻՇԵ ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ. մատենագրական-պատմական ուսումնասիրութիւն: Մասն Ա. Արտատպ. մանր փոփոխութիւններով «Հանդէս Ամսօրեայ»է 1931 թ. 1-12 և 1932 թ. 5-6: էջ 399: 371-399 գրքին համառոտութիւնը գերմաներէն: Գին՝ 4 Զուրկ ֆր. Վիեննա, Միլիթ. տպ. 1932:

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ. հր. «Հայրենիք»ի. էջ 131. Պոսթոն, 1932:

Զարմուշիկ Օ. — ԳՈՐԾ ԵՐԿԵՐԻ ՏԱԿ (քերթուածներ). էջ 64. Գին 5 ֆր. Սոփիա, տպ. Պալլըգեան, 1932:

Յակոբեան Յովսէփ. — ՀԱՍԱՏԱՅԵԱԼԻՆ ԽՈԿՈՒՄԸ. հետեւողութեամբ անգղիացի Եւնիկ բանաստեղծին. էջ 88: Գին՝ 50 դուրուշ. Կ. Պոլիս, Սեփուրգ տպ. 1933:

Սմբատ Բիւրատ (Տէր Ղազարեցի). — ԱՐԱՐԱՏՐԻ ԱՐԾԻՐԸ - ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ. Ողբերգ. 5 արար և 4 պատկեր. Բ. տպ. հր. Կ. Տօնիկեան գրատան «Սիհուն» մանչրի. թ. 6. էջ 76: Գին՝ 5 ֆր. Պէյրութ, 1933:

Արանասեան Խաչիկ Վրդ. — ՈՒՂԵՅՈՅՑ (կրօնական). (Իր ֆահանայական ձեռնագրութեան 25ամեակին առթիւ). էջ 163. Պէյրութ, Կաթ. տպ. 1932: — ՆԵՐԲՈՂ ԵՐ. ՏԵՐ ԿՈՄԻՏԱՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ. էջ 17. Պէյրութ, Կաթ. տպ. 1930:

ՍՊԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԹԻՎ Պատարագի. Տպ. «Արար»-ի. Հալէպ, 1932:

Հ. Յ. Մ. Բ. — ԱՂՈՐԹԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ. 1931 և 1932 (ամսական թերթիկներ տօնացոյցով և բարեպաշտական հրահանգներով) Կ. Պոլիս:

Ե. Տօրպեան. Թարգմ. և. Հրատ. — ՆԱԹ ԲԻՆԵՐԻԹԸ, ամերիկացի հռչակաւոր գաղտնի ոստիկանին ամենալիբերլին արկածները: Թիւ 1. - Մարդասպան լոյստիկ գեներ. էջ 28. տպ. «Ազատ»-ի. Պէյրութ, 1933: - Թիւ 2. - Դժբախտեղբայրներ որչըր. տպ. «Հրապարակ»-ի. Պէյրութ, 1933:

Մանուկեան Պրոֆ. Յակոբ. — ԽՈՐԵՆԱՅՈՒ ԱՌԱՂՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ (թէղիաներ կուտարայի պատմութեան ինտիմիտետով կարգադրուած գեղարուած). հայ - ռուս. և գերմաներէն: էջ 21. Գին՝ 1 Ռ. Երևան, 1933:

Շահագիր Երուանց. — ԳԻՒՄՆ ՄԻՔԱՅԻԼ ՆԱԼԲԱՆԳԵԱՆԻ. հր. Մեղրեան ֆոնդի. Հ. Ս. Խ. Հ. Լուսնոգիւմատ. էջ 392: Գին՝ (լաթակազմ) 8 Ռ. Երևան, 1932:

ՀԱՅ ՏԱՐԱԳՐԵԼՈՅ ՈՂՋՈՅՆԸ (Ողջոյն քեզ, Մարիամ). Հայնարեց Յովս. Վ. Գարայ-ձեան. Կաթ. տպ. Պէյրութ, 1933:

Միքայիլեան Գ. — ՔԱՅԼԵՐԳ ԱՋԱՏՈՒԹԵԱՆ (Marseillaiseի եղանակով). տպ. Գուլէն. Հալէպ, 1930:

Միքայիլեան Ա. (նկարեց). — ՏԻԳՐԻՍ ԳԵՏԻ ԿԱՄՈՒՐՋԵ. տպ. (Ետագոյն) Տիգրան Յակիրի ծախքով և հոգածութեամբ: Գին՝ 3.80 դուրեղեղական (ուղեծախսով հանգերծ): Գիմել՝ D. Spear. P. O. Box 94 W. Weehawken N. Y. (U. S. A.)

Macler Frédéric. — Chrestomathie de l'Arménien Moderne avec Vocabulaire (Bibl. de l'Ecole Nationale des langues orientales vivantes) pag. 394. 1932. Prix 100 Frs. Libr. Orientaliste Paul Geuthner, 13, Rue Jacob, (VIe). Imprimerie Massis, 208 bis, Rue Lafayette, Paris.

